

Rapport till Kommunfullmäktige om EU-valet 2019

Dnr VN19/18-008

Valnämnden lämnar härmed följande sammanställda rapport efter genomförda val.

Val till Europaparlamentet (EU-val) genomfördes den 26 maj.

Valdeltagande och planering

Antalet röstberättigade i Ekerö kommun var 19 721 personer. Antal röstande var 13 122.

Tabell 1 - Valdeltagande

Val 2019	Ekerö	Riket
Europaparlamentet	66,54 % (58,90 %)	55,27 %
<i>Valdeltagande för Ekerö kommun EU-valet 2014 anges i parentes.</i>		

Planering och genomförande av valet gjordes av Valnämnden tillsammans med kommunens valkansli. Valkansliet bestod av 1 valsamordnare som hade det praktiska ansvaret för valet tillsammans med 2 ordinarie medarbetare från Kommunkansliet och 3 tillfälligt anställda. Det övergripande ansvaret åvilade Valnämnden.

Förtidsröstning

Förtidsröstningen startade 8 maj och pågick till och med valdagen 26 maj. Förtidsröstningen genomfördes i lokal i anslutning till kommunens bibliotek i Ekerö Centrum, i receptionen i Ekerö kommunhus och på Söderströmsgården i Stenhamra.

Avtal slöts med PostNord gällande hämtning, sortering, räkning och leverans av förtidsröster från förtidsröstningslokaler till valdistrikten på valdagen. Till förtidsröstningen rekryterades ett 30-tal röstmottagare. 2 teamledare rekryterades till Ekerö bibliotek/Kommunhuset respektive Söderströmsgården. Teamledaren för Ekerö bibliotek arbetade även i valkansliet med att samordna och planera valet.

I EU-valet hanterade Ekerös förtidsröstningslokaler totalt 3 581 förtidsröster (att jämföra med 7 082 förtidsröster för höstens RKL-val). 3 178 av dessa skulle till valdistrikt i Ekerö kommun medan 403 sändes till andra kommuner. 849 förtidsröster togs emot från andra kommuner.

Detta innebär att ca 20,4 % av kommunens röstberättigade valde att förtidsrösta; 30,7 % om antalet röster jämfört med valdeltagandet (13 122 röstande). Se vidare i tabell 2.

I EU-valet 2014 tog Ekerö kommun emot 3 005 förtidsröster. Mellan 2014 och 2018 har förtidsröstandet ökat med ca 34 % bland Ekerö kommuns röstberättigade, en högre ökning jämfört med 2018 års RKL-val då ökningen jämfört 2014 var ca 28 %.

Tabell 2 – Jämförande statistik EU-valet 2019 och RKL-valet 2018

Jämförande statistik	EU-valet 2019	RKL-valen 2018
Röstberättigade, personer	19 721	19 472 (riksdag)
Valdeltagande, personer	13 122	17 946 (riksdag)
Förtidsröster Ekerös röstningslokaler	3 178	7 082
Förtidsröster från andra kommuner	849	1 011
Förtidsröster (andel av röstberättigade)	20,4 %	41,6 %
Förtidsröster (andel av valdeltagande)	30,7 %	45,1 %

Ambulerande röstmottagare

Under förtidsröstningsperioden mottogs totalt 37 röster via ambulerande röstmottagning. 27 röster togs emot vid besök på Svartsjöanstalten och Färingsöanstalten och 5 st röster togs emot vid besök på Kullens äldreboende. 3 röster togs emot på valdagen.

Avskärmade valsedelställ – nyhet i vallagen

Den främsta nyheten i årets val var kravet på att valsedelställen skulle avskärmas från insyn så att väljare kan ta en eller ett begränsat antal valsedlar utan att riskera avslöja valhemligheten.

För att uppfylla kravet använde Valnämnden två olika lösningar – den ena bestod av en huv som fästes på valsedelställen för att dölja insynen, den andra av att bordsskärmar placerades runt sedelstället.

Valdagen, Vallokaler, Organisation, Utbildning mm

Röstmottagning i kommunens 15 vallokaler fungerade mycket väl. Inga allvarliga fel upptäcktes vad gäller granskning och hantering av röster. Ett par smärre felräkningar förekom varav en berodde på ett bortkastat tomt valkuvert som felaktigt inte räknades in.

Inga kända incidenter inträffade i vallokalerna eller i dessas närhet. Säkerhetstjänsten fungerade som planerat även utan ingripande.

Som vallagen stadgar genomfördes en omfattande utbildning med röstmottagarna före valet, både vad gäller röstmottagare i Vallokal och i Röstningslokal. Utbildningen fokuserade denna gång på vissa delar av valprocessen, bland annat på nyheter i vallagen (insynsskyddade valsedelsställ), förtidsröster, budröster och röstlängd. Utbildningen blev framgångsrik med positiva omdömen i efterföljande enkät. Några smärre brister har dock även denna gång kunnat konstateras. Misstag som uppstår enär skärpan ibland minskar under valets gång och slarvfel uppträder. Bidrar gör

även ibland materiellproblem såsom belysningsfrågor (i en lokal), möblering bord och stolar (i en lokal).

Valnämnden erhöll i efterföljande valenkät från valdistrikten visst ris men främst ros avseende insynsskyddade valsedelsställ. Valnämnden konstaterar dock som helhet efter detta val att nuvarande koncept fungerar väl med inarbetade team i Vallokaler och i Röstningslokaler. En vidareutveckling av denna process i vallagens anda skulle kunna innebära en framtid med valbås av större format innehållande valsedelsställ. Inlämningen till kommunen på valnatten gick snabbt och mycket bra. Valet är förstås avsevärt enklare och mindre arbetskrävande än RKL-valet, icke desto mindre skötte alla sina åligganden på bästa sätt.

Valnämndens preliminära rösträkning – ”onsdagsräkningen

På valnämndens preliminära rösträkning, onsdagen den 29 maj, räknades förtidsröster lagda på valdagen eller sådana som inte hann fördelas ut till valdistrikten samt i valdistrikten underkända förtidsröster som inlämnades på valnatten. Även brevröster och ambassadröster, som hade samlats ihop i kommunhuset var föremål för granskning och räkning vid detta tillfälle. Förrättningen behandlade 465 fönster – och brevkuvert med innehåll. Utöver dessa underkändes även 7 förtidsröster som sändes till Länsstyrelsen.

Rösträkningen utfördes av Valnämndens presidium samt tjänstemän från kansliet.

Inlämning till länsstyrelsen

Inlämning av kommunens röster till Länsstyrelsen sker vid två tillfällen. Första tillfället tidigt på måndagen efter valet då alla röster från Valdistrikten som inlämnats på valdagens kväll/natt, utom underkända förtidsröster, lämnas till Länsstyrelsen. Denna inlämning fungerade mycket bra, någon försening förekom ej utan alla Ekerös röster var överlämnade omkring 11:00

Det andra tillfället är efter färdig onsdagsräkning som för Ekerö skedde ungefär 13:30 på onsdagen och gällde då alla röster räknade under onsdagen.

Slutsatser

I sin helhet har valet genomförts enligt planering och i enlighet med lagstiftningen. En slutsats från valet i höstas var att behovet av röstmottagare i förtidsröstningen var större än tidigare val. Detta på grund av trenden att allt fler väljer att förtidsrösta. Ungefär lika många röstmottagare rekryterades till EU-valet som till valet i höstas vilket också i stort motsvarat behovet för att kunna bemanna samtliga lokaler och täcka eventuella vakanser.

Bemanning och arbetet i valkansliet har underlättats av att ordinarie personal på kansliet assisterats av de tillfälligt anställda på valkansliet vilket även minskat sårbarheten. Utöver planeringen, samordning och utförande av olika aktiviteter har

de tillfälligt anställda även hjälpt till med packning och sortering av material. Ordinarie kanslipersonal i valkansliet har i stort sett kunnat sköta sina vanliga arbetsuppgifter samtidigt som valet pågått, vilket inte var möjligt i höstas.

Även samarbetet med PostNord har fungerat väl. PostNord ansvarade för att räkna, sortera och rapportera antalet förtidsröster från andra kommuner. Vid höstens val kvitterades dessa röster ut av valkansliets personal för räkning innan de återlämnades till PostNord för sortering. Att PostNord kunde sköta denna uppgift enligt avtal med Ekerö kommun avlastade även valkansliet och gav tid åt annat arbete.

Förtidsröstningen i Stenhamra använde en ny lokal. För första gången användes Söderströmsgårdens äldreboende som förtidsröstningslokal. Det kan konstateras att lokalen inneburit en del praktiska svårigheter för förtidsröstningen. Den främsta frågan var att förtidsröstningens verksamhet tidvis krockade med ordinarie verksamhet på Söderströmsgården. Om Söderströmsgården används för förtidsröstning vid nästa val bör diskussion föras med verksamheten om att antingen abonnera en avgränsad lokal under hela röstningsperioden eller utformningen av verksamhets aktivitetsschema.

Inga synpunkter från väljare har inkommit till Valnämnden avseende val av förtidsröstningslokaler eller öppettider.

Kravet gällande avskärmade valsedelställ har fungerat väl och uppskattats av väljare. Däremot innebär kravet en del logistiska konsekvenser som behöver beaktas i kommande val. Detta gäller bland annat att röstmottagare måste ha i arbetsuppgift att ordna och övervaka en kö till valsedelställen och samtidigt ha uppsikt över att valsedlarna inte påverkas. Arbetsuppgiften innebär ökade personalkostnader då den ej kan utföras samtidigt som röstmottagaren tar emot röster.

Antalet röstmottagare i Vallokal behöver vid RKL-val följa antalsanvisningarna, vilket innebär att antalet måste vara 8 (max 1000 väljare), 10 (max 1500 väljare), 12 (max 2000 väljare) inklusive Ordförande och Vice i distriktet. Det kan konstateras att vid EP-val är det möjligt att klara uppgifterna en kort i bemanningen. Så är ej fallet vid RKL-val. Därutöver bör en förnyelse/komplettering av personalen ske, vilket måste ske med en försiktig och förutseende hand.

Flera distrikt är idag pressade av antalet röstande inom distriktet, främst beroende på det ökande antalet förtidsröstande. En översyn inför RKL-val 2022 behöver ske av distriktens indelning och storlek så att antalet röstande per distrikt blir hanterbart. Röstning i vallokal genomföres under en dag då alla icke förtidsröstande skall passera i vallokalen. Detta kräver en lämplig lokal, rätt och fungerande materiel samt ett antal röstmottagare, som har adekvat utbildning och därmed rätt kompetens. Lokal rekrytering och utbildning för detta är ett omfattande arbete som skall pågå parallellt

med verksamheten för förtidsröstning. Att utöka antalet valdistrikt genererar mer av detta omfattande arbete.

För närvarande är 2000 väljare satt som maximalt antal väljare i ett distrikt. I takt med att antalet förtidsröstare blir fler ökar arbetsbördan i distriktet. Detta antal bör eventuellt sänkas till 2022. Bibehålls maxtalet 2000 behöver ett nytt distrikt med säkerhet organiseras. Skulle maxtalet sänkas till 1500 behöver sju nya distrikt organiseras. Det torde inte vara möjligt att i en omgång organisera mer än två möjligen tre nya distrikt. Samtidigt skall möjligheten till nya gränsdragningar för distriktens upptagningsområde beaktas så att kanske en förändrad gräns kan korrigera ojämna väljarsiffror mellan distrikten.

Ansvarsfördelningen mellan Valnämnd och Valkansli bör tydliggöras och Valnämndens reglemente med anledning av detta uppdateras.